

Pandemi Sürecinde Tüm Kuşakların Hikayesi Yeniden Yazıldı

Mikail Batu

Öncelikle kısaca kendinizden bahseder misiniz?

Iğdır'da dünyaya gelip lise öğrenimime kadar Iğdır'da yaşadım. Iğdır dünyada üç ülkeye sınırı olan tek il olduğu için uluslararası bir şehirde büyüdüm. Sonrasında ODTÜ Tarih bölümüne girip okurken yüreğimin iletişim fakültesi için çarptığını anladım. Üniversite hayatım Ege Üniversitesi çatısı altında başladı ve devam etmekte. 2014-2015 yılları arasında Londra Westminster University of Business School'da misafir öğretim üyesi olarak araştırma çalışmaları yaptım. İletişimde insan ve toplum odaklılığa inandığım için de 2018 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyoloji Bölümünü uzaktan eğitimle bitirdim. Kuşaklararasılık, aile içinde kuşaklararası iletişim, algı yönetimi, dijital ortam

çalışmaları, kültürlerarası iletişim, toplumsal cinsiyet konularında ulusal uluslararası düzeyde ödül almış ve yayınlanmış bildirilerim, makalelerim ve projelerim bulunmakta. Halen Ege Üniversitesi İletişim Fakültesinde Öğretim Üyesi olarak çalışmaktayım ve Maltepe Üniversitesi'nde de tam burslu olarak sosyoloji alanında doktora eğitimim devam etmekte. Evliyim ve Yusuf Oğuz isminde bir oğlum var.

1. Kuşaklararasılık konusunda çalışan bir uzman olarak bize X, Y ve Z kuşaklarının en belirgin özelliklerini anlatır mısınız?

Kuşaklar tüm toplumu ilgilendiren sosyo-kültürel, ekonomik, politik, teknolojik ve benzeri farklı ard alanlardaki gelişmeler temelinde insanları daha iyi anlamak için oluşturulan bir sınıflandırmadır.

Öncelikle kuşakların literatürde nasıl birbirinden ayrıldığını belirtmekte fayda görüyorum. X, Y, Z ve daha öncesinde olan sessiz kuşak ile bebek patlaması kuşaklarından bahsetmek mümkün. 1965-1980 arasında doğanlar X Kuşağı, 1981-2000 yılları arasında doğanlar Y Kuşağı ve 2001 sonrası doğanlar ise Z kuşağı olarak bilinmekte. Ancak kuşakları böyle keskin bir şekilde birbirinden ayırmak da çok doğru değil. Bu durum sadece literatür zorunluluğu nedeniyle. Ek olarak farklı ülkelerde aynı isimdeki kuşaklararası da yine sosyo-kültürel ve ekonomik nedenlerden dolayı bazı farklılıklar söz konusu. Gelelim kuşaklararası farka. Örneğin X kuşağının bir önceki kuşak olan bebek patlaması kuşağından ayrılmasının nedeni, 2. Dünya Savaşının toplumsal etkilerinden yavaş yavaş uzaklaşılması, diğer yandan çevreci hareketlerin artması, petrol ambargoları, Vietnam ve Ortadoğudaki Savaşlar, İran Devrimi gibi küresel çapta etkiye sahip olayların yaşanmasına şahit olmaları veya bu olayları yoğun şekilde hisseden ebeveynlerle büyümeleridir. Bahsedilen toplumsal olaylar nedeniyle X kuşağı, 1970'lerdeki ekonomik krizleri yaşayan aileleri nedeniyle boşanmış ebeveynleri çevrelerinde görmeye başlayan, iş değişikliğine daha sıcak bakan, işkoliklikten nispeten uzak, kendine yeten, genel olarak iyi eğitim alamamış ama eğitimin önemine

inanen insanlardan oluşmaktadır. 80 sonrası doğan Y kuşağı yeni iletişim teknolojilerinin ve liberal ekonomik politikaların yayılmaya başladığı bir dönemde büyümüşlerdir. Genel olarak uzun süreli konularda tatminsizliklerinden bahsedilebilir. Hem sokakta hem de sanal ortamda sosyalleşmeyi görmüş bu kuşak, sorgulayıcı ve girişimci bir ruha sahiptir. Önceki kuşağa göre evlenme oranları düşük, ebeveynleriyle veya yalnız yaşama oranları yüksektir. Ve Z kuşağı. Tabir yerindeyse “teknolojinin içine doğan” Z Kuşağı için bencil, yalnız, tüketici gibi acımasız yorumlar yapılmaktadır. Oysa Z kuşağını teknolojinin geliştiği bir dönemde dünyaya gelmesi nedeniyle dijital kuşak olarak sıfatlandırmak en doğrusu olacaktır. Yeni iletişim teknolojilerini çok fazla kullandıkları için yerelden uzaklaşabilen, çok kültürlülüğe alışkın, otoriteye karşı, daha cesur, daha girişimci bir yapıya sahiptirler. Pratik düşünce, yaratıcılık ve bir şeye kolay ulaşma onlar için çok önemlidir. Bu kuşağın ebeveynleri ile de farklı iletişimleri vardır. Diğer bir ifade ile ebeveynleri ile az iletişim kuran özelliklerinden bahsedilebilir.

2. Sosyal katılım yönünden baktığınızda toplumsal açıdan bugün hangi kuşağı daha başarılı buluyorsunuz?

Bu durum hangi konuda ele alındıkları ile ilişkili. Ayrıca “başarılı” kelimesi göreceli bir kavram.

Bu nedenle başarılı yerine daha ön planda olan diyebiliriz. Örneğin sosyal veya çevre ile ilgili konularda Y kuşağını daha ilgili ve ön planda görmek mümkün. Ancak özellikle söz konusu dijital ortamdan katılım, haksızlığı dile getirme, bir yanlış düzeltme konularında ise Z kuşağının ön planda olduğu söylenebilir. X kuşağı ise bu kuşaklararası daha gözlemci, organize edici ve yönlendirici özellik göstermektedir. Bunun elbette hayat tecrübesi ve yaşla doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

3. Bu üç kuşağın bir arada bulunduğu ortamları ele alırsak kuşak çatışmalarının en yoğun yaşandığı konular hangileridir? Çözüm önerileriniz nelerdir?

Kuşakları hangi ortamda ve nasıl ele alacağımıza bağlı olarak sorunun yanıtı değişebilir. Örneğin bir ailede bu kuşakları ele alırsak kan bağından dolayı davranış ve iletişim şekilleri değişecektir.

Bir okul, toplu taşıma veya başka bir sosyal ortamda ele alırsak elbette yine farklı kavramlardan bahsetmek mümkün olacak. Kuşak çatışmalarının temel nedeni, kuşakların yaşam tecrübeleri ile ifade edilebilir. Bu durum ise biyolojik yapımız ve zaman ile doğrudan ilişkili bir gerçektir. Bu konuda sorunların büyümemesi, çözüm odaklı olmak için empati kurabilmek, diyalogsal iletişimde bulunmak ve sabır gösterebilmek gerekmektedir. Empati yeteneğimizi geliştirmemiz çok önemli. Elbette yapılacaklar konusunda daha çok iş büyüklerle düşmektedir. Z kuşağının geleneksellikten uzaklığı ve cesaretini Y kuşağı törpüleyebilir ve Y kuşağının tatminsiz bir şekilde kendini ve gerçeği arayışını X kuşağı sakinleştirebilir. X kuşağını ise bebek patlaması kuşağına havale edebilirim.

4. Aile içi iletişimde kuşakların ebeveyn-çocuk-aile büyükleri arasındaki farklılıklar uzlaşmaya evrilebilir mi?

Evrilmek dışında başka bir seçenek yok aslında. Eğer bir arada yaşıyorsak ve akıl sahibi canlılar isek bunun sorumluluğu tüm kuşaklardaki bireylere ait. Uzlaşa da yine empati, doğru iletişim ve sabır gerektiriyor.

5. Pandemide sizce kazanan kuşak hangisi ya da hangileri oldu?

Bu konuda birçok çevrenin farklı yanıtı olduğunu biliyorum ama konuya toplumsal ilişkiler, etkileşimi sürdürme, yeni hayata ayak uydurabilme ve ayakta kalabilme açılarından yaklaşırsak bana göre kesinlikle daha çok X kuşağı. Ancak sosyal hayatını sürdürme ve eski düzenlerini bozmama konusunda ise Z kuşağı. Dijital teknolojilere aşina Z kuşağı, pandemi ile birlikte beklenmeyecek ölçüde hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçti. Demografik özellikler inanılmayacak derecede çok olmasına ve mutlaka sıkıntılar yaşanmasına rağmen sonuç hiç de kötü değil. Özellikle bu süreçte Y kuşağına büyük iş düştü. Çünkü bir yandan Z kuşağını kontrol ederken diğer yandan X kuşağını desteklemeye ve onların yanında olmaya çalıştılar. Aynı şeyi aslında X kuşağı da Y kuşağı için yaptı. Yani daha önceden görülmemiş ölçüde ve farklı şekilde toplumsal bir tedirginlik ve hassasiyet oluştu. Bunun nedeni toplu bir bıkkınlık olsa gerek. Çünkü daha önceki

toplumsal alışkanlıklarımızın neredeyse tamamını değiştirmek zorunda kaldık. Ancak hatırlamamız gereken, bu konuda küresel olarak bir mücadele içinde olduğumuz ve tarihte yaşanan pandemilerin de öyle ya da böyle geçmiş olması. Kısaca biraz daha dikkatli olarak daha çok sabretmemiz gerekiyor.

6. Pandeminin de hızlandırdığı dijital dönüşüm sürecini eğitim ve iş hayatı açısından ele alırsak bu konularda şu anki sosyal uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mükemmel. Elbette birçok sıkıntıdan bahsedebiliriz. Ancak tüm küreyi aylar içinde etkisi altına alan ve en gelişmişinden gelişmemişine kadar hiçbir ülkenin tam hazır olmadığı bir hastalık var ortada. Bu anlamda gelişmemiş ülkelerde bile hızlı çözüm üretilmesi veya üretilmeye çalışılması takdir edilecek bir durum. Ofiste bulunmanın her masa çalışanı için zorunlu olmadığı batı ülkelerinde, evden çalışma (home office) diğer bir ifade ile işe gitmeyerek çalışma yadsınacak bir durum değil. Ancak ülkemizde çok yaygın olmayan bu duruma farklı sektörler hızlı uyum sağladı. Kurumların maliyetleri belki azaldı ve kar maksimizasyonu yeniden farklı kavramlar üzerinden düşünölmeye başlandı. İş dünyasında 9-5 mesai saatlerinin zorunlu olmadığı ve iş sürecinin profesyonel bir

şekilde devam edebileceği görüldü. Eğitim konusunda ise elbette mecburi olan bu duruma hazırlıksız yakalanmak veya bazı sıkıntıların yaşanması kaçınılmazdı. Türkiye bu konuda bilim kurulunu kuran ve hızlı kararlar alarak özellikle 2020 ilkbahar aylarında hastalığın yaygınlaşmasını yavaşlatabilmiş bir ülke. Aynı dönemde komşumuz İran veya İtalya, İspanya gibi Avrupa ülkelerinde rakamlar oldukça üzücüydü. Yeni dönemde ise Milli Eğitim Bakanlığının konuya hassasiyetle yaklaşması, fırsat eşitliğini korumaya ve mağduriyeti önlemeye çalışması yine üzerinde önemle durulması gereken konular. Unutmamamız gereken nokta şu ki dünyada hiçbir ülke pandemi sürecini eğitim ve iş hayatı bakımından sorunsuz yaşamıyor. Önemli olan bunu en az sorunla ve fırsat eşitliğini koruyarak atlattık. Bu konuda yerel bazda sıkıntılar olsa bile Türkiye başarılı ülkeler arasında yer alıyor.

7. Son dönemde tüm kuşakların hikâyesi yeniden yazıldı diyebilir miyiz? (Örnek verebilir misiniz?)

Son dönemde tüm gezegenin ve sistemlerin hikâyesi yeniden yazıldı ve yazılmaya devam ediyor. Dolayısıyla kuşakların da hikâyesi yeniden yazıldı denilebilir elbette. X kuşağı dijital ortamı daha çok kullanmaya, Y kuşağı komşusunu daha çok düşünmeye, Z kuşağı evinin önündeki hayvanların aç ve susuzluğunu daha çok gidermeye başladı.

Son olarak şunu belirtmemiz gerekiyor, bizler bu gezegende kısıtlı ömür aralığına sahip akıllı canlılarız. Eğer ki ruhumuz bu

dünyaya tekamüle ermeye geldiyse engelleyemediğimiz pandemiden kendimiz, toplumumuz ve ülkemiz için hangi tecrübelerin çıkarılabileceğini yeniden düşünmeliyiz. Çünkü zaman akıyor ve hafızamızda kalanlar sadece bize ait oluyor. Gerisi hoş bir seda.